

F. G. WALDMÜLLER, *Studija za portret*. Zagreb, Moderna galerija

Peić, Adolf Waldinger, u knjizi: Hrvatski umjetnici, Zagreb 1968. — *Isti*, Adolf Waldinger, u knjizi: Hrvatski slikari i kipari, Slavonija — Srijem, Osijek 1969. — *O. Švajcer*, Waldinger, Osijek — Zagreb 1982. — Galerija likovnih umjetnosti Osijek (monografija-zbornik), Osijek 1987. — *O. Švajcer*, Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. st. u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1988. O. Šr.

WALDMÜLLER, Ferdinand Georg, austr. slikar (Beč, 15. I. 1793 — Helmstretmühle kraj Mödlinga, 23. VIII. 1865). Jedan od najpoznatijih

E. WEISSMANN, vila *Kraus* u Nazorovoj ul. 29 u Zagrebu

predstavnik bečkoga bidermajerskog slikarstva. Učio na bečkoj Akademiji 1807—11 (J. B. Lampi, H. Maurer). God. 1811—14. živio u Zagrebu gdje je bio učitelj crtanja djeci bana J. Gyulaya i dekorater kazališta u Amadejovoj palači. Tu je i započeo svoj slikarski put; 1813. portretirao je bana Gyulaya, 1913/14. biskupa M. Vrhovca (oba portreta u Hrvatskom povijesnom muzeju). Pripisuje mu se i minijatura biskupa Vrhovca (oko 1813, Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu) i portret Franza, sina bana Gyulaya (oko 1812—14, Moderna galerija u Zagrebu). Od 1829. profesor na bečkoj Akademiji; 1857. prisilno umirovljen zbog suprotstavljanja akademizmu i zalaganja za reformu nastave u smislu izravnoga studija prirode. Slikao je realistične portrete, krajolike i žanr-prizore, u početku pod utjecajem klasicizma, od 1830. osobnim stilom sa svim odlikama bidermajerskoga portretnog slikarstva. Svojim kasnijim pejzažima slikanima izravno u prirodi utro je putove plenerizmu. Oko 1863—64. slika u Beču dva portreta majke biskupa J. J. Strossmayera. Kao slikar i kao teoretičar znatno je utjecao na razvitak austr. slikarstva te na hrv. slikare XIX. st.

LIT.: A. Schneider, F. G. Waldmüllers Aufenthalt und Schaffen in Agram, Deutsche Zeitung in Kroatien, 1943, 14. — B. Grimschitz, F. G. Waldmüller. Leben und Werk, Salzburg 1957. — Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — A. Bulat-Simić, Prilog istraživanju Waldmüllerova opusa u Hrvatskoj, Peristil, 1971—72. — M. Schneider, Portreti 1800—1870, Zagreb 1973. — Dunajski bidermajer (katalog), Ljubljana 1981. V. Fo.

WECUS, Walter, njem. slikar, grafičar i scenograf (Düsseldorf, 8. VII. 1893 —?). Studirao na Kunstgewerbeschule u Düsseldorfu (P. Behrens i W. Kreis), specijalizirao na akademijama u Münchenu, Parizu i Berlinu; od 1925. vodi odio za scensku umjetnost na Akademiji u Düsseldorfu. Od 1926. dolazio u Dalmaciju. Izveo je velik broj grafika i kompozicija u temperi dalm. krajolika i gradova te izdao mapu crteža *Dalmatien*. Samostalno izlagao u Splitu (1933. i 1935), Duisburgu (1939), Wittenu (1952), Wiesbadenu i Düsseldorfu (1958), Oberhausenu (1961) i dr.

LIT.: F. Rismondo, Walter von Wecus i Dalmacija, Novo doba, 1933, 217. — *Isti*, Izložba Waltera von Wecusa, ibid., 1935, 216 A. — *Isti*, Slike Waltera Wecusa, Mogućnosti, 1968, 2. V. Fo.

WEIHL, František Kajetan, slikar (Vejprte, Češka, 15. IX. 1814 — Libštejn, Češka, 7. XI. 1871). Studirao na Akademiji u Beču. Usavršavao se u slikanju portreta kod J. Danhausera. Poput mnogih putujućih austr. slikara djelovao je i u Hrvatskoj. God. 1841—43. slikao je u Zagrebu portrete istaknutih osoba (J. Drašković, J. K. Knežić, Oršić, Vojković). Na zahtjev Matice ilirske naslikao je kopije portreta I. Gundulića i I. Đorđića iz XVII. st.

LIT.: M. Schneider, Portreti 1800—1870 (katalog), Zagreb 1973.

P. C.

WEINGÄRTNER, Dragutin (Karlo), slikar amater (Mohelnice, Moravska, 15. V. 1841 — Samobor, 8. VIII. 1916). Završio Vojno-inženjersku akademiju. Amaterski slika portrete, prizore iz narodnoga života, tipove seljaka (*Turopoljac*, 1884). Uskoro prelazi na velike formate i pov. tematiku. God. 1885. izlaže dvije kompozicije: *Hrvatski sabor 4. srpnja 1848.* i *Ban Toma Erdödy u bitki kod Siska 22. lipnja 1593.*, a poslije i *Hrvatski sabor na Cetinu* kojima postiže veliku popularnost (oleografske reprodukcije u mnogobrojnim građanskim kućama). Najbolji su mu radovi, međutim, vedute i krajolici (*Na pašnjaku*, 1889).

LIT.: A. Simić-Bulat, Karl Weingärtner, Vijesti MK, 1961, 5. — M. Schneider, Gradovi i krajevi, Zagreb 1977. J. Bil.

WEINGÄRTNER, Eduard, slikar amater (XIX. st.). Poznat je mali broj njegovih radova, uglavnom onih koje je čuvao Muzej Družbe »Braća hrvatskoga zmaja« u Ozlju — vedute Susedgrada, Maksimira (Hrvatski povijesni muzej), Ozlja (Galerija u Karlovcu).

WEISS, Mathias Anton, štajerski graditelj (?—1739). Od 1719. u službi u Hrvatskoj. God. 1729. sastavlja izvješće s lik. prikazima naših starih utvrda i gradova (*Vorstellung und kurze Beschreibung des defensions-Stands deren kroatischen Frontieren*, Graz 1729—38). Gradi vojne i druge građevine u Trstu i Rijeci (lazaret, zgrada šumarije), od 1724. radi na projektu i gradnji prve moderne prometnice između Karlovca i Bakra, tzv. Karoline.

LIT.: R. Kohlbaach, Steirische Baumeister tausendundzwein Werkmann, Graz 1961, str. 157. M. Kru.

WEISSMANN, Ernest, arhitekt (Požega, 11. XI. 1903 — Haarlem, 13. VII. 1985). Arhitekturu diplomirao na Tehničkome fakultetu u Zagrebu 1926. Nakon studija odlazi u Pariz gdje radi s A. Loosom (1926—27), a potom dvije godine kod Le Corbusiera s kojim surađuje uz prekid do 1937. U tim

prekidima radi u Zagrebu, gdje 1932. osniva Radnu grupu Zagreb (s V. Antolićem, V. Hećimovićem, Z. Kavurićem, J. Pićmanom, J. Seisselom i B. Teodorovićem), koju uključuje u rad CIAM-a potičući tako formiranje nacionalnih grupa, pa s njom sudjeluje na IV. izložbi »Zemlje« u Zagrebu 1932. Samostalno izlaže na izložbi suvremene arhitekture u Beogradu 1932. te 1933. na izložbama CIAM-a u Parizu i Ateni. Kao višegodišnji suradnik Le Corbusiera i član CIAM-a od 1928. supotpisnik je Atenske povelje na IV. kongresu (1933) u Ateni. God. 1935. Le Corbusier mu povjerava izradu scenarija za Paviljon modernog vremena za svjetsku izložbu u Parizu 1937.

W. je gorljivi pobornik avangardne i funkcionalističke arhitekture, stoga je njegov utjecaj kao teoretičara i graditelja presudan za hrv. modernu arhitekturu. U Zagrebu je 1932–37. radio mnoge projekte, od kojih su realizirane tek dvije obiteljske kuće na Jabukovcu 23 (1933) i u Nazorovoj 29 (1936), a u Beogradu je izveo Dom novinara u Ulici 1. maja 28 (1932–34). Pedesetih je godina izveo vlastiti ljetnikovac u Malome Lošinj. S uspjehom je sudjelovao na mnogobrojnim natjecajima: Sanatorij za TBC kosti i zglobova u Kraljevici (1928–29, s M. Delićem), dvije osnovne škole (Lučac i Grad) u Splitu (I. nagrada, 1928), Klinička i zakladna bolnica na Šalati (I. nagrada, 1930–31) i Židovska bolnica u Zagrebu (III. nagrada, 1931), Sanatorij za TBC na Šupljaj steni na Avali (1931), Đačka menza u Zagrebu (1931), Higijenski zavod u Banjoj Luci (III. nagrada, 1931), Građanska i Obrtna škola na Savskoj cesti u Zagrebu (III. nagrada, 1935). S Radnom grupom Zagreb radio je programske projekte za Palaču radničkih ustanova i Poljoprivredno-šumarski fakultet u Zagrebu (1932). — Godine 1938. W. odlazi u SAD da bi realizirao jugosl. paviljon u Chicagu. Za vrijeme II. svj. r. ostao je u SAD, gdje je radio na programima tehničkih pomoći, a poslije rata bio je referent za stanovanje i planiranje u UN te direktor Odjela za industrijsku obnovu (UNRRA). Tekstove objavljivao u publikacijama i zbornicima UN. Od 1965. dopisni član JAZU.

BIBL.: *Sanatorij za tuberkulozu kostiju i zglobova* (s M. Delićem), Zagreb 1930; *O polemici Strajnić–Bravejčić*, Novo doba, 1931; *O estetici i arhitekturi*, u knjizi: S. Planić, *Problemi suvremene arhitekture*, Zagreb 1932; *Imali smo drugu verziju povelje*, Arhitektura, 1984–85, 189–195.

LIT.: H. Funtak, *Weissmann o arhitekturi*, Novo doba, 1931, 141. — S. Planić, *Problemi suvremene arhitekture*, Zagreb 1932. — V. Potočnjak, *Arhitektura u Hrvatskoj 1888–1938*, Građevinski vjesnik, 1939, 4–5. — S. Planić, *Pedeset godina arhitekture u Hrvatskoj*, Književnik, 1939, 2. — Ernest Weissmann—biografija, *Ljetopis JAZU*, 1967, 72. — Ž. Čorak, *Arhitektura*, u katalogu: *Kritička retrospektiva »Zemlje«*, Zagreb 1971. — T. Premierl, *Zdravstveni objekti i projekti hrvatske međunarodne arhitekture*, Arhitektura, 1975, 152–153. — *Isti*, *Arhitektonska i društvena avangarda*, ČIP, 1979, 6–7. — Ž. Čorak, *U funkciji znaka*, Zagreb 1981. — T. Premierl, *CIAM i naša međuratna arhitektura*, Arhitektura, 1984–85, 189–195. — R. Nikšić, *Ernest Weissmann 1903–1985*, ČIP, 1985, 8–9. — T. Premierl, *Hrvatska moderna arhitektura između dva rata*, Zagreb 1989. — N. Šegvić, *Haarlemski egzodus Ernesta Weissmanna*, ČIP, 1991, 1–2. — B. Rajakovac, *Iz sjećanja na Ernesta Weissmanna*, ibid. — Arhitekti članovi JAZU, *HAZU*, 1991, 437.

WENZLER, Fedor, arhitekt i urbanist (Beograd, 12. IX. 1925). Diplomirao arhitekturu 1952, doktorirao 1959. u Zagrebu (*Kompleksna valorizacija prostora kao polazna osnova planiranja rekreativnih funkcija*), gdje je profesor na Građevinskom fakultetu. Dopisni je član Akademije za istraživanje prostora i zemaljsko planiranje u Hannoveru te Njemačke akademije za urbanizam u Berlinu. Autor je mnogobrojnih prostornih planova (Prostorni plan Hrvatske 1974, sa suradnicima), generalnih urbanističkih planova (Krapina 1960, Zabok 1961), projekata za sportsko-rekreativne centre (Jarun u Zagrebu 1961–87, s M. Wenzler-Halambek). Prve nagrade osvojio je na natjecajima za sportski park u Kumrovcu (1953, sa Z. Franjevićem, V. Ivanovićem), za urbanističko-arhitektonsko rješenje novoga središta Skoplja (1965, s R. Miševićem) te za arhitektonsko-urbanističko rješenje stambenoga kompleksa Pantovčak–Zelengaj u Zagrebu (1987, s B. Krstulovićem, M. Wenzler-Halambek). Izlagao u Zagrebu 1987.

BIBL.: *Raumplanung in der SR Kroatien*, Hannover 1977; *Valorizacija prostora kao temeljna metoda planiranja rekreativnih sadržaja u procesu prostornog planiranja*, Arhitektura, 1982, 180–181; *Raumplanung in Jugoslavien*, Hannover 1984; *Naselje i racionalnije korištenje energije*, Građevinar, 1984, 26; *Osovine razvoja kao instrumenti i ciljevi u prostornom planiranju*, Arhitektura, 1985, 189–195; *Das Wiener Modell* (s grupom autora), Beč 1985; *Rekreacioni i sportski centar Jarun u Zagrebu* (s M. Wenzler-Halambek), Arhitektura, 1987, 200–203; *Spezifische Raum- und Umweltprobleme nach Kriegszerstörungen in Kroatien*, u knjizi: *Raum und Umweltplanung im Wandel*, Kaiserslautern 1994. J. M. M.

WENZLER-HALAMBEK, Mira, pejzažna oblikovateljica (Beograd, 30. IV. 1929). Studij završila u Zagrebu 1953. Posvećuje se oblikovanju

M. WENZLER-HALAMBEK, park Brodarskoga instituta u Zagrebu

parkova te projektiranju rekreacijskih kompleksa i obnove povijesnih parkova. Među mnogobrojnim projektima izdvajaju se: park Brodarskoga instituta u Zagrebu (1953–60), rekreacijski i sportski centar Jarun (1961–70, s F. Wenzlerom), park Zračne luke Zagreb (1971–80), obnova parka na Krešimirovu trgu u Zagrebu (1981–95). Osvojila je prve nagrade na natjecajima za novi park u središtu Skoplja (1962), za projekt rekreacijskoga kompleksa Frankopanska–Cmrok u Zagrebu (1979, s A. Pasinovićem) te za park uz novi stambeni kompleks Pantovčak–Zelengaj u Zagrebu (1987, s F. Wenzlerom, B. Krstulovićem). — Izlagala u Zagrebu 1987.

BIBL.: *Rekreacioni i sportski centar Jarun u Zagrebu* (s F. Wenzlerom), Arhitektura, 1987, 200–203; *Tužkanac danas i sutra*, ŽU, 1988, 43–44; *Centar Zajarki Zaprešić*, Zaprešićki godišnjak, 1994. R.

WOOD, Mila (pravo ime **Ludmila Woodsedalek**), kiparica (Budimpešta, 18. IX. 1888 – Zagreb, 18. X. 1968). Diplomirala 1912. na Akademiji u Zagrebu (R. Frangeš-Mihanović i R. Valdec); 1912/13. pohađa Umjetničku školu St. Michele u Parizu, gdje upoznaje A. Rodina. Bila je prof. crtanja u Petrinji (1920–33), Karlovcu, gdje 1934. osniva Katoličku umjetničku radionicu, i u Zagrebu (1938–50). Još tijekom studija izradila reljefe u čitaonici Nacionalne i sveučilišne biblioteke (*Djeca u igri*, 1911/12) te reljefe na zgradama Dječjega doma (Radnički dol) i Dobrotvora (Haulikova ulica) u Zagrebu. Na realističan način, sa zamjetnim utjecajem Rodina i secesije radi uglavnom komornu i sitnu plastiku te medalje i plakete.

Uz mnogobrojne portrete (*Vladimira Jelovšek*, 1910; *Moj sin*, 1927), oblikuje prizore iz svakodnevnog života (*Dijeljenje kruha*, 1942) te djela s biblijskim i pov. motivima (*Leda*, 1938; *Poklonstvo kralja*, 1950–55; *Juda*, 1954–57). Radila je oltare (Božava–Dugi otok, 1960), kipove svetaca (Sv. Valentin i Sv. Ana, Franjevačka crkva u Zagrebu), nadgrobne